

Schrijver Edzard Mik op de Mont Blanc.

[B] **DE LOUTERINGSBERG.
“MONT BLANC” VAN EDZARD MIK**

Hugo Boom, de ik-verteller in *Mont Blanc*, schrijft aan het begin van zijn relaas zijn angst voor de bergen toe aan een gebeurtenis van vijftien jaar geleden, die hij “uit alle macht” probeert “terug te duwen in de onderlagen” van zijn geest. Destijds begeleidde hij zijn zoontje Ruben en neefje Mark tijdens een wandelvakantie nabij de Mont Blanc. Onder de ogen van Hugo en Ruben heeft Mark het leven gelaten op een gletsjer. Ruben, inmiddels dertig en een ervaren alpinist, heeft Hugo onlangs het manuscript te lezen gegeven van een boek dat hij over zijn klimmersleven heeft geschreven. In dat manuscript gaat hij volgens Hugo op een “schandalige” wijze om met de traumatische gebeurtenis. Daarmee zijn de belangrijkste ingrediënten van deze roman gegeven: strijd tussen vader en zoon, de noodzaak om door verhalen met het leven in het reine te komen en het imponerende en betekenisvolle decor van de Franse Alpen.

Vormt de rivaliteit van vader en zoon de stuwkracht van *Mont Blanc*, in het kielzog van die tweestrijd illustreert deze levendige vertelling dat generatie- en gezinsconflicten iedereen in hun greep hebben. Menige scène brengt de familieleden bij elkaar

en die confrontaties gaan gepaard met verwijt, laatdunkendheid of schuldgevoel. Zo loopt de allang gescheiden Hugo zijn ex-vrouw tegen het lijf op kraamvisite bij Ruben, die vader is geworden van een zoon die ook Hugo heet. Tijdens dat bezoek ziet Hugo senior dat Rubens huis vol staat met meubels uit zijn voormalige huwelijk. Rubens relatie staat onder spanning en de huwelijksgeschiedenis van zijn ouders dreigt zich te herhalen. Dorien wil, tot verdriet van haar zieke moeder, haar broer Hugo zien noch spreken sinds het verlies van haar zoon Mark. Kortom, een conflictueuze smeltkroes waarin je elkaar niet kunt ontlopen, deze “genendans die ook wel ‘familie’ wordt genoemd”, opgediend in het deel van de roman dat “in het laagland” heet.

Bij nadere beschouwing is de rivaliteit van vader en zoon nogal asymmetrisch. Hugo kampt, naast gekwetstheid, met het verlamme gevoel ingehaald, verbeterd en nu overbodig te zijn, zeker nu Ruben zelf vader is geworden. Voor de zoon – getroebleerd door de vechtscheiding van zijn ouders en de dramatische gebeurtenissen in de Alpen – staan erkenning en het recht op een eigen leven op het spel. Het tekent Ruben dat hij het helpen van leerlingen om “zichzelf te worden” als de inzet van zijn leraarschap ziet. De wens tot “vadermoord”, een term die de verteller meermaals in de mond neemt, is al met al een attributie van de vader aan

de zoon – klaarblijkelijk uit ongenoegen met zijn eigen bestaan.

De tocht van destijds krijgt een reprise in een nieuwe wandelvakantie nabij de Mont Blanc. Al hebben vader en zoon hun eigen motieven voor de tocht, deze mondt voor beiden uit in een vorm van *Vergangenheitsbewältigung*. Het decor geeft Mik de kans interessante zijpaden te betreden en de gespannen verhouding te veraanschouwelijken. Zo roept het Mont Blanc-massief associaties op met het sublieme, in zijn paradoxale paring van ongenaakbare schoonheid aan schrikwekkendheid. Klimmen is voor Ruben ontsnappen aan de banaliteit van het dagelijkse gezinsleven in het laagland. Alpinisme staat in Hugo's ogen daarentegen voor een bekrompen fixatie op kleine stukjes rots, in je voortdurende dans tussen leven en dood. Toch koestert ook hij respect voor het sublieme: de bergen zijn een "breken van alles wat vast en zeker was". De Mont Blanc vertegenwoordigt iets wat op een hogere manier "waar" is, maar tevens onbevattelijk – niet alleen omdat daar nog ergens het lichaam van Mark moet liggen, oorsprong en zinnebeeld van het familieconflict.

Cruciaal in *Mont Blanc* is dat we varen op het kompas van Hugo en zien door zijn prisma. Het relaas dat wij als de roman *Mont Blanc* in handen hebben, is zijn antwoord op het boek van Ruben, *In ijle lucht*, dat inmiddels in "torenhoge stapels" in de winkels ligt. Met dit boek is de verteller voortdurend in dialoog, wat zijn eigen boek tot een apologie maakt. Dat is ironisch in het licht van zijn tirade tegen het wijdverbreide genre literatuur waarin zonen hun bestaan bejammeren en hun vaders beschuldigen. Hugo's zelfrechtvaardiging laat zich lezen als een omkering van dit beginsel en daarmee reikt zijn boek evenmin tot het ideaal van een "volwassen literatuur", een literatuur van "vaders". Hugo vlecht zijn commentaar op *In ijle lucht* door het verslag van de nieuwe tocht, waardoor heden en verleden ineenschuiven en de lezer langzaam zicht krijgt op de gebeurtenissen van destijds. Hugo is zich ervan bewust dat we nu eenmaal "verhalen" nodig hebben om ons "bestaan 'in te kleden'", waarvan we de naakte "willekeur" onverdraaglijk vinden. Tegelijkertijd is hij in de polemie met zijn zoon uit op de onversneden waarheid, zijn waarheid, ernstig gekwetst als hij is

door Rubens voorstelling van de toedracht van het ongeluk en het ontstaan van zijn alpine liefhebberij.

Mont Blanc ontstijgt als mooi gecomponeerde roman uiteraard de onvolwassen klachten waartegen Hugo fulmineert. Toch wringt er iets. Hugo erkent ten slotte met zoveel woorden dat zijn onwelwillende leeswijze van *In ijle lucht* berust op een misverstand: hij was "blind" geweest voor Rubens verlangen in hem een "held" te zien; eerder dan een "aanklacht" was zijn boek een "liefdesbetuiging". Dat misverstand mag typerend zijn voor zijn vooringenomenheid, het is toch ook de wat magere uitkomst van de opgebouwde spanning. Misverstanden zijn er om uit de weg geruimd te worden en het is de vraag hoe de herwonnen orde zich verhoudt tot de eerder verwoorde en getoonde willekeur van het bestaan. Hugo voegt zich nu in zijn leven en lijkt eindelijk tot overgave in staat. En dit alles dankzij een samenloop van omstandigheden: nogmaals die ongenaakbare berg op, nogmaals waaghalzerijen en valpartijen, met goede en louterende afloop ditmaal – en ten slotte het sterfbed van de moeder dat algehele familieverzoening brengt.

Het arrangement is hier haast te fraai, wat de roman een ietwat hybride karakter geeft. Het beperkte perspectief van Hugo wordt *overruled* door de esthetiek van de plot – en dat is niet een uitsluitend esthetische kwestie. Het is jammer dat de roman daardoor enigszins met een sisser afloopt en je bovendien het gevoel geeft dat mogelijkheden onbenut zijn gebleven: als een schaakpartij die eindigt in een iets te snelle remise. Dat laat onverlet dat de voorafgaande stellingopbouw je wel degelijk in de greep houdt.

HAROLD VAN DIJK

EDZARD MIK, *Mont Blanc*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2012, 304 p.